

626 ARTİKÜLER ROMATİZMALI HASTANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Süleyman AKTAŞ (x)
Dr. Feriyaz KARACA (xx)
Dr. Sedat TURGAY (xxx)
Dr. Erdoğan GÜLER (xxxx)

Ö Z E T :

Bu yazıda 1973-1979 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniğinde takip ve tedavi edilen 626 Artiküler Romatizmalı hastanın değerlendirilmesi yapılmıştır.

7 yıl içinde Kliniğimize baş vuran bu vakaların klinik ve laboratuvar bulgularına göre tanısı konulan artiküler hastalıkların dağılımı, görülme oranı yaş, cinsiyet ve klinik özelliklerine göre incelenerek benzer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

GİRİŞ VE AMAÇ

Son yıllarda dünyamızda romatizmal hastalıklara bağlı olarak kronik sakatlıklarda bir artış görülmektedir. Bu nedenle romatizmalı hastalıkların epidemiyolojisi için büyük araştırma projeleri yapılmaktadır.

Geçmişte romatizmal hastalıkların görülme oranını belirtmek için birçok popülasyon çalışmaları yapılmıştır. Ancak alınan sonuçlar; kesin tanı kriterlerine ve tıbbi muayeneye dayanmadan anket şeklinde yapılması yanında, popülasyonun lokal bir kesiminin yansıttığı için genel popülasyonu temsil etmesi şüphelidir.

En son 1957-1959 tarihleri arasında Amerika'da gerçekleştirilen ve Birleşmiş Milletler tarafından bildirilen popülasyon sonuçlarına göre; 15 yaşın üzerinde yaklaşık 11 milyon artritli insanın olduğunu tahmin edilmekte, buda toplumun takriben % 6,4 nü teşkil etmektedir. Halbuki 75 yaşın üzerindeki kişilerde ise bu

(x) ATATÜRK Ü. Tıp Fak. F.T.R. Öğretim Üyesi ve Başkanı.

(xx) " " " Uz.Dr.

(xxx) " " " Ass.Dr.

(xxxx) " " " Ass.Dr.

(xxxxx) II. Romatoloji Kongresinde Tebliğ edilmiştir.

oran % 30 dur. Bu hastaların % 42 si tıbbi bakım altına alınmadığı ve % 19 nunda medikal tedavi görmedikleri bildirilmektedir.

Romatizmal hastalıkları olan bu 11 milyon insanın % 26 sında günlük aktivitelerinde kesin bir limitasyon, % 10 nunda belirgin bir sakatlık vardır. Bu sonuçlara göre her yıl ülkede 27 milyon iş gücü kaybı olmakta ve buna paralel olarak sosyo-ekonomik sorunlar ortaya çıkmaktadır (4).

Eğer günümüzde aynı toplumda benzer çalışmalar yapılsa yukarıda belirtilen rakamların çok üstüne çıkılacağı bir gerçektir.

Bu amaçla Erzurum ve çevresinde 7 yıl süreyle polikliniğimize başvuran hastalardan sadece tedavi gören artiküler romatizmal hastalıklardan Romatoid artrit, Ankilozan Spondilit, Juvenil Romatoid artrit ve Degeneratif Osteoartrit'm bilinen genel özellikleri yönünden değerlendirilmesi yapıldı.

MATERYAL VE METOD :

7 yıl süreyle Kliniğimizde tanı, takip ve tedavisi yapılan 626 Artiküler Romatizmalı hastanın, hastalığın ismi ve bu hastalıkların yıllara göre dağılımı, yaş, cins, eklem lezyonları ve labaratuvar bulguları yönünden incelenmiştir.

BULGULAR :

Yedi yıl süreyle kliniğimizde takip ve tedavi edilen artiküler romatizmalı hasta sayısı 626 dir.

Tablo: 1 7 yıl süreyle F.T.R. Kliniğinde Tedavi Edilen Artiküler Romatizmalı Hastanın Değerlendirilmesi.

	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	TOPLAM	
								V.S.	%
R. Artrit	16	9	8	4	3	7	19	66	10.54
A. Spondylitis	3	3	6	1	5	1	12	31	4.95
J.R. Artrit	1	3	1	3	—	3	7	18	2.88
Degeneratif Osteoartrit	75	51	67	56	96	70	96	511	81.63
Toplam	95	66	82	64	104	81	134	626	100

Tablo: 1 in incelenmesinden de anlaşılacağı gibi 1973 de toplam 95, 1974 de 66, 1975 de 82, 1976 da 64, 1977 de 104, 1978 de 81, 1979 da 134, hasta tedavi edilmiştir. Bu hastaların yine toplam olarak 66 sı (% 10,54) Romatoid Artrit, 31: (% 4,95) Ankilozan Spondilit, 18: (% 2,88) J. R. Artrit, 511: (% 81,63) Degeneratif Osteoartrittir.

Tablo: 2. R. Artritli Hastaların Yaş ve Cinsine Göre Dağılımı:

Yaş	0-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	70	Genel toplam	
								V.S.	%
Kadın	3	6	7	16	8	—	—	40	60.61
Erkek	2	3	7	10	3	—	1	26	39.39
Toplam	5	9	14	26	11	—	1	66	100
%	7.57	13.63	21.21	39.39	16.69	—	1.51	100	

Tablo: 2 de Romatoid Artritli hastaların yaş ve cinsine göre dağılımını görmektedir. Toplam 66 vakanın 40 (% 60,61) kadın, 26 sı (% 39,39) erkektir. Vakaların 5: (% 7,57) 0-20,9 u (% 13,63) 21-30,14 ü (% 21,21) 31-40,26 si (% 39,39) 41-50, 11 (% 16,69) 51-60,1: (% 1,51) 70 yaşın üzerindedir.

Tablo: 3- Ankilozan Spondilitli Hastaların Yaş ve Cinsine Göre Dağılımı :

Yaş	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	Genel Toplam	
							V.S.	%
Kadın	—	—	1	3	2	—	6	19.40
Erkek	—	2	12	6	4	—	25	80.60
Toplam	—	2	13	9	6	1	31	100
%	—	6.45	41.33	29.33	19.35	3.54	100	

Ankilozan Spondilitli vakaların yaş ve cinsine göre dağılımını tablo: 3 de görmektedir. Toplam 31 vakanın 25: (80,60) erkek, 6 sı (% 19,40) kadındır. Vakaların 2 sı (% 6,45) 11-20,13 ü (% 41,33) 21-30,9 u (% 29,33) 31-40,6 sı (% 19,35) 41-50,1: (% 3,54) 51-60 grubundadır.

Tablo: 4- J. Romatoid Artritli Hastaların Yaş ve Cinsine Göre Dağılımı:

Yaş	0-5	6-8	9-11	12-14	15-16	Genel toplam	
						V.S.	%
Kadın	—	2	2	2	4	10	58.82
Erkek	—	—	3	2	2	7	41.18
Toplam	—	2	5	4	6	17	100
%	—	11.76	29.11	23.52	35.61	100	

Tablo: 4 de J. Romatoid Artritli hastaların yaş ve cinsine göre dağılımını görmektedir. Toplam 17 vakanın 10 u (% 58,82) kız, 7 si (% 41,18) erkektir. Vakaların 2 si (% 11,76) 6-8,5: (% 29,11) 9-11,4 ü (% 23,52) 12-14 yaş grubunda, 6 sı (% 35,61) 15-16 yaşın arasındadır.

Tablo: 5- Degeneratif Osteoartritli Hastaların Yaş ve Cinsine Göre Dağılımı:

Yaş Cinsiyet	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71	Genel toplam	
							V.S	%
Kadın	6	42	82	86	37	8	261	51.08
Erkek	9	40	90	66	31	14	250	48.42
Toplam	15	82	172	152	68	22	511	
%	2.92	16.04	33.66	29.72	13.36	4.30	100	

Degeneratif Osteoartritli hastaların yaş ve cinsine göre dağılımı tablo: 5 de görülmektedir. Toplam 511 vakanın 261: (% 51-08) kadın, 250 sı (% 48,42) erkektir. Vakaların 15: (% 2,92) 21-30,82 sı (% 16,04) 31-40,172 (% 33,66) 41-50,152 (% 29,72) 51-60,68; (% 13,16) 61-70,22 sı (% 4,30) 71 yaşın üzerindedir.

Tablo: 6- R. Artritli Hastaların Eklem Lezyonlarına Göre Dağılımı:

EKLEM LEZYONLARI	VAKA SAYISI
Boyun	6
Omuz	10
Sakroiliak	1
Kalça	1
Diz	37
Dirsek	30
El parmakları	51
El bileği	30
Ayak bileği	31

R. Artritli hastaların eklem lezyonlarına göre dağılımını tablo: 6 da görmekteyiz. Vakalarda 6 boyun, 10 omuz, 1 sakroiliak, 1 kalça, 37 diz, 30 dirsek 51 el parmakları, 30 el bileği, 31 ayak bileği eklem lezyonları vardı.

Tablo: 7 Ankilozan Spondilitli Hastaların Eklem Lezyonlarına Göre Dağılımı:

EKLEM LEZYONLARI	VAKA SAYISI
Sakroiliak	30
Boyun	8
Sırt	6
Periferik	3

Tablo:7 de Ankilozan Spondilitli hastalarda eklem lezyonlarının dağılımını görmekteyiz. Vakalarda 30 sakroiliak, 8 boyun, 6 sırt, 3 periferik eklem lezyonu vardı.

Tablo : 8 J. R. Artritli Hastaların Eklem Lezyonlarına Göre Dağılımı:

EKLEM LEZYONLARI	VAKA SAYISI
El parmakları	13
El bilekleri	4
Dirsek	9
Diz	12
Kalça	4
Ayak bilekleri	13

Tablo: 8 j.R. Artritli hastaların eklem lezyonlarına göre dağılımını görülmektedir. 13 el parmakları, 4 el bilekleri, 9 dirsek, 12 diz, 4 kalça, 13 ayak bileği eklem lezyonu vardı.

Tablo: 9 Degeneratif Osteoartritli Hastalardaki Eklem Lezyonlarının Dağılımı:

EKLEM LEZYONLARI	E	K	TOPLAM
Cervikal	93	95	188
Lumbal	133	115	248
Diz	14	42	56
Kalça	6	4	10
Temboro-mandibuler	4	5	9
Toplam	250	261	511

Degeneratif Osteoartritli hastalardaki eklem lezyonlarının dağılımı ise tablo: 9 da görülmektedir. 188 Servikal bölge, 248 lumbal bölge, 56 diz, 10 kalça, 9 temboromandibular eklem lezyonu vardır.

Tablo: 10 R. Artrit ve j.R. Artritli laboratuvar bulgularına göre dağılımı:

	Sedimentasyon Hızı						Lateks Fiksasyon Testi					
	40 mm ye kadar		40 mm—		Toplam		Müsbet		Menfi		Toplam	
	V.S	%	V.S	%	V.S	%	V.S	%	V.S	%	V.S	%
R. Artrit	31	49.96	35	53.04	66	100	48	72.72	18	27.28	66	100
j.R. Artrit	5	27.77	13	72.23	18	100	5	27.77	13	72.23	18	100

Tablo: 10, R. Artrit ve j.R. Artritte lab. bulguları görülmektedir. Sedimentasyon hızı Rom. Artritte, 31 vakada, j.R.A. da 5 vakada 40 mm ye kadar, R. Artritte 35 vakada, j.R. Artritte 13 vakada 40 mm nin üzerindedir. Lateks testi R. Artritte 48 vakada müsbet, 18 vakada menfi, j.R. Artritte 5 vakada müsbet, 13 vakada menfi idi.

TARTIŞMA:

Yedi yıl süreyle Kliniğimizde takip ve tedavi edilen hastaların büyük çoğunluğunun % (81, 63) Degeneratif Osteoartrit teşkil etmektedir. Bu durum klasik bilgilerimize de uymaktadır (4,7).

Romatoit Artritli vakaların % 60,61 kadın, % 39,39 u erkektir. Kadın lardaki bu fazlalık literatürle uyumludur (2). 41-50 ve 31-40 yaş grublarında vakaların çok oluşuda bu hastalığın orta yaş hastalığı olduğunu kanıtlamaktadır (4,7).

Ankilozan Spondilitli hastaların % 60,60 erkek, % 19,40 kadındır. Vakaların büyük nisbeti % 41,33) 21-30, yaş grubundadır. Hastalığın erkeklerde ve 21-30 yaş gurubunda fazla oluşu klasik bilgilerle ve literatürle uyumludur (1,4,6,8).

j. Romatoit Artritli hastaların incelenmesinde kızların çoğunlukla olduğunu görmekteyiz. 9-12 yaş grubunda ve 16 yaş üzerinde fazla görülmesi de literatüre uymaktadır (2).

Degenerative Osteoartritli vakalarımızın % 48,42 si erkektir. % 51,08 kadındır, ve büyük çoğunluğu 41-50 yaş grubunda toplanmıştır. Buda klasik bilgilerimize ve literatüre uymaktadır (3,5).

R. Artritli hastaların eklem lezyonlarına göre dağılımını incelediğimizde en çok sırasıyle el parmakları, diz, ayak bileği, el bileği ve dirseklerin tutulduğunu görmekteyiz. Bu yerleşimde klasik bilgilerimize uyuyor (4,3).

Ankilozan Spondilitli vakalarımızın çoğunluğunda sakrailiak eklem lezyonu vardı. Bunu boyun, sırt ve periferik eklem lezyonu izledi. Bu bulgularımızın literatürle uyumlu olduğunu görüyoruz. (1,6,8).

j.R. Artritli hastaların eklem lezyonlarının sırası ayak bilekleri, el bilekleri dizler, kalça, ve ayak bilekleridir. Literatürle uyumludur (2).

Degeneratif Osteoartritli hastalarda en çok leze olan eklemler sırasıyle lumbal, servikal, diz, kalça, tenporo - mandibular eklemleridir (5).

Romatoit Artrit ve j.R. Artritit müsbet laboratuvar bulgularına bakıldığında, R. Artritte sedimantasyon hızı 31 vakada (% 46,96) 40 mm altında 35 vakada (% 53,04) 40 mm nin üstünde, j.R. Artritte ise 5 vakada (% 27,77) 40 mm nin altında 13 vakada (% 72,23) 40 mm nin üzerinde bulunmuştur. Yani juvenil R. Artritte vakaların büyük ekseriyetinde sedimantasyon hızı yüksektir.

Lateks fiksasyon testi yönünden icelediğimizde R. Artritte 48 vakada (% 72,72) müsbet, 18 vakada (% 27, 28) menfi, juvenil R. Artritte ise 5 vakada (% 27,77) müsbet 13 vakada (% 72,73) menfi bulunmuştur.

Lateks fiksasyon testinin R. Artrit e büyük oranda müsbet j.R. Artritte büyük oranda negatif oluşuda literatürle bağdaşmaktadır (4,7).

Sonuç olarak: 626 Oertiküler romatizmalı hastayı kapsayan buu araştırmalarda elde edilen sonuçlar, Klasik literatür ve özellikle ülkemizdh yapılan benzer çalışmasonuçlarıyla uyum göstermektedir.

S U M M A R Y

REVIEW OF THE 626 PATİENTS WITH ARTICULAR ROMATİSM

In this paper the cilinical features of 626 patients with articular romatism, seen over 1973-1979 at the physical Medicine and Rehabilitation Clinic of Atatürk University, are discussed.

K A Y N A K L A R

- 1- Berker, E. Yücel, K., Yücel, M.: Kliniğimizde 1970-1974 yılları arasında görülen Spondiloarthritis Ankylopoetica vakaların özellikleri, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Dergisi Cilt: 1, Sayı: 2, 1975.
- 2- Berker, E., Yücel, K., Yücel, M.: juvenil Arthrit Vakaların Klinik Özellikleri, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Dergisi Cilt: 1, Sayı: 2, 1975.
- 3- Çetin Yalçın, İ., Ünver, N. ve Ark. Degeneratif eklem Hastalığında Ana Yakınma ile Degeneratif Değişim Dağılım İlişkilerinin İncelenmesi (Ön Bildiri) Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 11, Yıl: 1979.
- 4- Hollander, j. L.: Arthritis and Allied Conditions, Phil. Lea and Febiges, 1977.
- 5- Özden, E., Coşkun, M., Ekinci, S.: 40 vakada Osteoarthritis, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Dergisi Cilt: 1, Sayı: 2, 1975.
- 6- Yanhoğlu, N., Kokino, S., Yıldız, R.: Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Fizik Tedavi Klinik ve Polikliniğine Müracaat Eden Spondilarthritis Ankilopoetika Vakaların İstatistik Taraması Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, 1975.
- 7- Yenel, O.: Romatoit Artrit ve Benzeri Sendromlar Hareket Sistemi Hastalıkları, 3 Cilt, Sermet Matbaası İst. 1974, S. 21.
- 8- Yücel, K.: Spondiloarthritis Ankylopetika Vakalarında Erkek ve Kadın Hastaların Özellikleri, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Dergisi Cilt: 2, Sayı: 11-12, 1979.